

چالش‌ها پشت سرگذاشته و راه‌ها پیدا می‌شوند

به گزارش روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان منطقه آزاد چابهار به نقل از ایرنا در شرایطی که ایالات متحده آمریکا تمام تلاش خود را معطوف به انزوای جمهوری اسلامی ایران کرده است سفر سه روزه رییس دستگاه دیپلماسی ایران به هند گام مهمی در مقابله با این سیاست خصمانه به شمار می‌رود.

واقع امر این است که تحریم‌های یک‌جانبه و غیرقانونی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران شرایط ویژه‌ای در تعاملات اقتصادی و سیاسی تهران به وجود آورده است به طوری که دولت واشنگتن ظاهراً دستور کار نخست خود در عرصه بین‌المللی را مقابله با مردم ایران تعریف کرده و از هیچ اقدام خصمانه‌ای در این زمینه کوتاهی نمی‌کند.

طی ماه‌های پس از خروج آمریکا از برجام و اعمال تحریم‌های یک‌جانبه علیه مردم ایران، شرکای برجام بویژه سه کشور اروپایی بر لزوم حفظ برجام و همچنین تامین منافع اقتصادی ایران از این توافق تاکید کرده‌اند با این حال به هر دلیل تاکنون این سازوکار عملیاتی نشده است. این امر یکی از محورهای انتقادات منتقدین دولت و دستگاه دیپلماسی بویژه در ماه‌های اخیر بوده است و بعضاً گفته می‌شود که ایران باید سیاست نگاه به شرق را در دستور کار خود قرار دهد.

گذشته از ماهیت نظام بین‌الملل و این نکته قابل‌تامل که کشورهای واقع در «شرق جغرافیایی» ارتباطات گسترده و درهم‌تنیده‌ای با غرب دارند، طبیعی است که کشورها تلاش می‌کنند با لحاظ کردن مقدرات و محذورات خود و همچنین کشورهایی که با آن روابط دارند، سیاست‌های خود را به پیش ببرند.

هند با یک میلیارد و 200 میلیون نفر جمعیت و رشد اقتصادی مستمر جایگاه برجسته‌ای در روابط خارجی ایران دارد. اقتصاد رو به رشد این کشور آسیایی نیازمند انرژی است و ایران از عرضه‌کنندگان مطمئن نفت و انرژی مورد نیاز این اقتصاد در حال رشد بوده است، از این جهت اقتصاد دو کشور می‌توانند مکمل هم بوده و نیازهای متقابل خود را با حذف واسطه تامین کنند.

****چالش‌ها پشت سرگذاشته و راه‌ها پیدا می‌شوند**

ظریف که دوشنبه شب به همراه یک هیات بلند پایه سیاسی و اقتصادی وارد دهلی نو شد، روز سه‌شنبه و پس از دیدار با نیتین‌گادکاری وزیر حمل و نقل هند اظهار داشت: «ما به همکاری با اروپا به همکاری دربار سازوکار ویژه مالی (SPV) ادامه می‌دهیم اما منتظر آنها نمی‌مانیم و با شرکای سنتی خود مثل هند، چین و روسیه در راستای منافع مردم ایران همکاری می‌کنیم».

وی در فروم اقتصادی ایران و هند هم با تاکید بر این که «چالش‌ها پشت سرگذاشته و راه‌ها پیدا می‌شوند»، گفت: ما حدود 40 سال است که ذیل تحریم‌های مختلفی بوده‌ایم. ما به بقای خود و همچنین به همکاری با دوستانمان ادامه خواهیم داد.

****سازوکار ویژه مالی ایران و هند چگونه کار می‌کند**

اعمال تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران شرایط خاصی را در روابط ایران با شرکای تجاری و اقتصادی خود از جمله هند ایجاد کرده است. حجم مراودات ایران و هند حدود 14 میلیارد دلار است که سهم عمده این مراودات متعلق به فروش نفت بوده و کفه ترازو به نفع ایران است. در شرایط کنونی و با توجه به تحریم‌های آمریکا انتقال درآمدهای نفتی از مهم‌ترین مسائلی است که دو کشور باید آن را حل و فصل کنند.

در همین راستا طی روزهایی که ظریف در دهلی نو حضور داشت، عناصر و مولفه‌های سازوکار مالی ایران و هند رونمایی شد. بر این اساس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت دارایی هند موافقتنامه‌ای امضا کردند که دستور کار نحوه استفاده از منابع مالی ایران در هند را تعیین می‌کند. این تفاهم بسیار جامع اجازه می‌دهد ایران از منابع خود در هند به شکل بسیار متنوع در حوزه سرمایه‌گذاری، اوراق بهادار و بورس استفاده کند.

به گفته معاون وزیر امور خارجه در حال حاضر دو برنامه بسیار جدی و خوب میان دو طرف وجود دارد؛ نخست دنبال کردن برنامه

تنظیم شده میان دو بانک مرکزی، دوم این که ایران شعبه ای از بانک پاسارگاد در هند تاسیس می شود. بر اساس اظهارات غلامرضا انصاری دو طرف مقرر کردند: 50 درصد از پول ایران از محصولات هند یا از محصولاتی که در این کشور وجود دارد، خریداری شود و برای 50 درصد دیگر هم اعلام آمادگی کرده اند هر زمانی سیستم بانکی ایران بتواند آن منابع را به خارج از هند منتقل کند. این بانک ها می توانند پول ها را در حساب های ثابت بگذارند و بهره بگیرند یا در حساب های خود به صورت جاری استفاده کنند.

وی درباره امکان واریز درآمدهای نفتی ایران در سازوکار ویژه مالی اروپا و ایران گفت: «اگر ما حساب یورویی در اروپا داشته باشیم و این حساب فعال باشد، می توانیم همین الان 50 درصد از منابع روپیه ای خود را به یورو به حساب خود واریز کنیم».

**** خرید کالا از هند؛ فرصت یا تهدید**

به گزارش ایرنا، تصویری که افکار عمومی ایران از اقتصاد هند دارد، این است که این کشور صرفاً عرضه کننده چای و برنج است. در حالی که اقتصاد این کشور می تواند بخش زیادی از نیازهای ایران را در حوزه های مختلف از جمله انرژی های نو، دارو، صنایع و حتی خدمات فنی و مهندسی تامین کند. نکته مهم آنکه برخی از کشورهای همسایه جنوبی که این روزها همسو با دولت آمریکا سیاست های خصمانه ای علیه ایران در پیش گرفته اند از محل صادرات مجدد کالاهای ایرانی و هندی درآمدهای زیادی کسب کرده اند و این در حالی است که تجار ایرانی و هندی می توانند با حذف این واسطه، هزینه و زمان مراودات تجاری خود را به میزان قابل ملاحظه ای کاهش دهند.

در همین خصوص، انصاری در پاسخ به سوالی درباره سازوکار ایران و هند و این که چه کالاهایی قرار است به ایران داده شود گفت: «کالا به صورت عام است و محدودیتی ندارد. در واقع در تفاهم نامه ذکر نشده که سازوکار و اقلامی که ایران خریداری می کند، به کالاهای مشخصی محدود باشد و خود هندی ها هم اعتقاد ندارند که ما فقط باید محصول کشاورزی یا دارو از آنها خریداری کنیم. خرید کالا به این بستگی دارد که تجار ما توجه جدی به بازار هند داشته و کالاهای مناسب تری تهیه کنند».

**** معافیت خریداران نفت ایران از مالیات**

گشایشی که خبر آن در روزهای منتهی به سفر وزیر امور خارجه به هند منتشر شد، معافیت مالیاتی خریداران نفت ایران است. علی چگنی سفیر ایران در هند با بیان این که معافیت مالیاتی سال گذشته هم وجود داشته است، گفت: پولی که از خزانه به بانک تجاری واریز شود باید مالیات آن را بپردازند و از آنجا که این پول در قالب ارز خارجی نبوده و ارز ملی بوده است، مصوبه قانونی گرفتند که از پول ما که به حساب یک بانک ریخته و به روپیه حساب می شود، مالیات نگیرند. وی یادآور شد: این معافیت به صادرکنندگان و واردکنندگان هندی کمک می کند راحت تر با همتایان ایرانی خود تبادلات مالی داشته باشند و این مراودات ارزان تر تمام می شود و به نفع هر دو کشور است.

**** سرمایه گذاری در زیرساخت های انرژی هند، فرصتی که باید جدی گرفته شود**

به گزارش ایرنا، یکی از چالش های پیش روی ایران رقاباتی است که حاضرند انرژی مورد نیاز هند را تامین کنند و در این راه هیچ ابایی از حذف ایران از این بازار مهم ندارند. این که آیا جمهوری اسلامی ایران می تواند منابع حاصل از فروش نفت خود را در زیرساخت های انرژی هند سرمایه گذاری کند؟ سوالی است که چگنی در پاسخ به آن می گوید: «شرکت های ایرانی که بخواهند در هند و در بخش های مختلف همچون پتروشیمی سرمایه گذاری کنند زمینه برای آنها فراهم است و در مکانیزم پرداخت های پولی میان دو کشور این موضوع پیش بینی شده است».

****چابهار برگ برنده استراتژیک ایران**

موقعیت ویژه و منحصر به فرد بندر استراتژیک چابهار و نقش آن در اقتصاد و سیاست بین الملل بر همگان آشکار است و این بندر در تعاملات سیاسی و اقتصادی هند هم اهمیت ویژه ای یافته است. در همین راستا سال 1395 موافقتنامه چابهار بین روسای جمهوری ایران و افغانستان و نخست وزیر هند به امضا رسید.

هند در نظر دارد از طریق این بندر به افغانستان، کشورهای حوزه کشورهای آسیای میانه، روسیه و اروپا دست یابد. علاوه بر این بازار 500 میلیونی پیرامون ایران بازاری نیست که اقتصاد در حال رشد هند به راحتی آن را نادیده بگیرد. نکته مهم این که چابهار از تحریم های آمریکا معاف شده و این معافیت هم محدودیت زمانی ندارد.

جمهوری اسلامی ایران هم طی سال های اخیر گام های مهمی برای توسعه این بندر برداشته است. به گفته عبدالرحیم کردی مدیرعامل منطقه آزاد چابهار در دو سال گذشته درخواست های سرمایه گذاری در این منطقه رشد چشمگیری داشته است به طوری که تعداد قراردادهای سرمایه گذاری نهایی شده در این مدت بیشتر از کل قراردادهای سرمایه گذاری منعقد شده در 10 سال گذشته است.

در حال حاضر بندر چابهار با ظرفیت 8.5 میلیون تن در سال در فاز اول در حال فعالیت است و انتظار می رود راه آهن چابهار - زاهدان در سه سال عملیاتی شود. گذشته از این نزدیکی چابهار با میدین نفت و گاز و همچنین مجاورت آن با دریا فرصت متمایزی برای توسعه صنایع انرژی بر همچون معادن و فولاد در این منطقه به شمار می رود.

در حال حاضر دو پروژه پتروشیمی و یک کارخانه فولاد در حال احداث است که این دو پروژه با پیشرفت 30 درصدی انتظار می رود طی دو سال عملیاتی شود. صنایع پایین دستی پتروشیمی و فولاد با هدف قرارداد با بازارهای منطقه ای، فرصت های سرمایه گذاری فراوانی برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی فراهم کرده است.

شرایط پیش رو چشم انداز روشنی را پیش روی سرمایه گذاران قرار داده است به طوری که در حال حاضر بیش از سه هزار شرکت در منطقه آزاد چابهار به ثبت رسیده است که 400 شرکت از 15 کشور مختلف می باشند.

****روابط ایران و هند در بستر پویایی های ژئوپلیتیک**

گذشته از وجوه اقتصادی روابط ایران و هند روابط دو کشور از جهات مختلف فرهنگی بویژه سیاسی و امنیتی حائز اهمیت است کما این که ویجای کومار سینگ وزیر مشاور در امور خارجه هند که در فروم اقتصادی ایران و هند حضور یافته بود، گفت: «ایران برای ما فقط یک شریک تجاری نیست بلکه همسایه ای نزدیک است که ما با آن حوزه های اقتصادی و امنیتی مشترک داریم. اقدامات زیادی

هست که می تواند بین دو کشور انجام شود. ما شرکایی در حوزه های مختلف و دغدغه های مشابه داریم.»

روند رو به رشد اقتصادی، سیاسی و امنیتی کشورهای همچون چین و هند و اجرای طرح هایی همچون یک جاده - یک کمربند بر موقعیت ژئوپلیتیک ایران در رقابت های بین المللی افزوده است. روزگاری که نفت کشف نشده بود ایران برای قدرت های بین المللی از جنبه های ژئوپلیتیک همچون دسترسی به آب های آزاد یا دسترسی و عدم دسترسی به هند حائز اهمیت بود. امروز هم که انرژی ایران در کانون تحریم های آمریکا قرار گرفته است، موقعیت ژئوپلیتیک ایران برگ برنده ایران در مناسبات بین المللی به شمار می رود. اعطای معافیت بدون تعیین سقف زمانی از سوی آمریکا نشان می دهد این موقعیت چیزی نیست که هیچ قدرتی به راحتی آن را نادیده بگیرد. ایران هم باید از نباید این فرصت بی نظیر در مراودات خود با دوستان و دشمنان از دست بدهد.

